

1. — О-въ Ахилъ. Списъкъ на епархиитѣ, подчинени подъ Прѣспанската българска патриаршия. При царь Самуила българската патриаршия мѣстѣла своето седалище заедно съ премѣстването на политическата българска столица. Презъ дългото си царуване Самуилъ пребивавалъ най-много въ Прѣспа и въ Охридъ. Високиятъ скалистъ островъ въ Прѣспанското езеро, който носи и сега името Градъ, служелъ като непристъпна крепостъ. Островъ Ахилъ билъ столица на държавата и на патриаршията. Той получилъ това си название по името на лариския св. Ахилъ, чиито останки били пренесени отъ Самуила и положени въ патриаршеската църква на острова, носеща сѣщо така името на лариския светителъ. Скилица, най-подробниятъ разказвачъ на събитията, свързани съ името на Самуила, между друго, бележи: „Този воинственъ човѣкъ (Самуилъ), който никога не знаеше какво ще рече покой, като се възползува отъ междусобицитѣ на гръцкитѣ войски, които се сражаваха съ Склира, нападна цѣлия западъ, и то не само Тракия и Македония и околноститѣ на Солунъ, но и Тесалия, и Елада, и Пелопонезъ, и превзе много крепости, най-главната отъ които бѣше Лариса. Самуилъ пресели жителитѣ на Лариса съ всичкия имъ имотъ въ вжтрешността на България и, като ги вписа въ военнитѣ си списъци, служеше си съ тѣхъ въ войнитѣ срещу гръцитѣ. Той пренесе и мощитѣ на св. Ахилея, нѣкога епископъ лариски при Константина Велики. . . и ги положи въ Прѣспа, гдето бѣха и царскитѣ му дворци“. Cedrenus, Ed. Bonnæ, II, 436).

Патриаршеската църква, която отъ сегашнитѣ обитатели на острова се нарича „Голѣмата църква“, е грамадна рушевина, дълга 41 м. безъ абсидата, широка 23 м. Когато ми нахъ тамъ въ 1907 г., по вжтрешната долна частъ на полукръжглата абсида (алтара) още се познаваха имената на митрополитскитѣ седалища, подчинени на патриаршията по време на Самуила. Всѣко име стои въ отдѣлно отредено четворожгълно мѣсто, което напомня стола на съответния митрополитъ. Тоя списъкъ е написанъ върху първия, който е и последенъ, слой на мазилката. Ето прочее тоя, за съжаление, слабо запазенъ списъкъ на епархиалнитѣ седалища (троне, престоли), които предавамъ за ясностъ и въ български преводъ: